

Wybrane zmienne biograficzne α zakres normy seksualnej prezentowany w opiniach młodych kobiet

Biographical variables and the range of sexual standards
in the opinion of young women

Barbara Jankowiak

Zakład Promocji Zdrowia i Psychoterapii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu

Streszczenie

Wstęp: Celem niniejszej pracy jest zbadanie, jakie zmienne łączą się z zakresem normy seksualnej prezentowanym w opiniach młodych kobiet.

Materiał i metody. Anonimowe badania kwestionariuszowe przeprowadzono wśród kobiet w wieku 20–35 lat na przełomie marca i kwietnia 2003 roku. Badana grupa obejmowała 60 kobiet. Zastosowane metody to skonstruowane specjalnie do potrzeb pracy kwestionariusze: kwestionariusz do badania normy seksualnej i kwestionariusz do badania zachowań seksualnych.

Wyniki i wnioski: Wyniki przeprowadzonych badań pozwoliły na wyróżnienie następujących zmiennych związanych z zakresem normy seksualnej prezentowanym w opiniach młodych kobiet w wieku 20–35 lat:

- zachowania seksualne,
- fakt rozpoczęcia współżycia seksualnego,
- wiek rozpoczęcia współżycia seksualnego,
- liczba obecnych partnerów seksualnych,
- liczba partnerów seksualnych, z którymi do tej pory doszło do stosunku płciowego,
- religijność,
- deklarowane uczucia do pierwszego partnera seksualnego.

Słowa kluczowe: norma seksualna, zachowania seksualne, młode kobiety

Abstract

Introduction. The aim of this study is to investigate which biographical variables correlate with the process of forming the range of sexual standards in the opinion of young women.

Materials and methods. An anonymous questionnaire research was carried between March and April 2003. Sixty women, age from 20–35 years old, took part in this research. Two research tools were designed by the author: sexual standards questionnaire and sexual behaviours questionnaire.

Results and conclusions

Results and conclusions. The results of the research show that the following variables are correlated with the range of sexual standards of women in the age between 20–35 years:

- sexual behaviours,
- the fact of sexual initiation,
- the age of sexual initiation,
- the number of current sexual partners,

Adres do korespondencji:

mgr Barbara Jankowiak
Zakład Promocji Zdrowia i Psychoterapii Uniwersytetu Adama Mickiewicza
w Poznaniu, Wydział Studiów Edukacyjnych
ul. Szamarzewskiego 89, 60–565 Poznań
tel.: (061) 829 23 42
Nadesłano: 1.09.2004 Przyjęto do druku: 15.06.2004

- the number of previous partners,
- religiousness,
- the kind of feelings toward the first sexual partner, declared by woman.

Key words: sexual standard, sexual behaviour, young women

Wstęp

Celem niniejszej pracy jest przedstawienie wyników badań nad zmiennymi mogącymi się wiązać z prezentowanymi przez młode kobiety opiniami dotyczącymi zakresu normy seksualnej. Podstawę pracy stanowi więc problem, jaki jest zakres normy seksualnej w opinii młodych kobiet oraz jakie zmienne się z nim łączą? Do publikacji wybrano te spośród wyników, których znaczenie okazało się istotne statystycznie.

Zmienne, które w sposób istotny łączą się z zakresem normy seksualnej prezentowanym w opiniach młodych kobiet, to: zachowania seksualne, fakt rozpoczęcia współżycia seksualnego, wiek rozpoczęcia współżycia seksualnego, liczba obecnych partnerów seksualnych, liczba partnerów seksualnych, z którymi do tej pory doszło do współżycia seksualnego, religijność i deklarowane uczucia, jakimi młode kobiety darzyły pierwszego partnera seksualnego.

Material i metody

Jako **metody** badawcze wykorzystano skonstruowane specjalnie do potrzeb pracy kwestionariusze: kwestionariusz do badania normy seksualnej i kwestionariusz do badania zachowań seksualnych.

Kwestionariusz do badania normy seksualnej (NS) składa się z 25 twierdzeń dotyczących różnych zachowań seksualnych. Zadaniem badanego jest wyrażenie zgody na przedstawione twierdzenia lub jej brak. Twierdzenia te pozwalają stwierdzić, czy badany traktuje określone zachowanie seksualne jako normalne, czy też jako zachowanie przekraczające normę.

Kwestionariusz do badania zachowań seksualnych (ZS) składa się z dwóch części. Pierwsza z nich zawiera 8 pytań dotyczących takich zmiennych, jak: stan cywilny osoby badanej, posiadanie przez nią dzieci, stosunek do religii, fakt rozpoczęcia współżycia seksualnego, wiek rozpoczęcia współżycia seksualnego, deklarowane motywy rozpoczęcia współżycia seksualnego, liczba obecnych i przeszłych partnerów seksualnych, deklarowane uczucia do pierwszego partnera seksualnego. Zadaniem osoby badanej jest odpowiedź na postawione pytania poprzez zaznaczenie jednej z odpowiedzi. Druga część kwe-

stionariusza składa się z 27 pytań dotyczących podejmowania przez osobę badaną konkretnych zachowań seksualnych. Zadaniem osoby badanej jest odpowiedzieć „tak” lub „nie” na każde z pytań.

Grupę badawczą stanowiły młode kobiety w wieku 20–35 lat. Część z nich studiowała, część pracowała zawodowo.

Procedura badawcza składała się z trzech etapów:

1. Etap selekcyjny — wybór osób do badań. Do przeprowadzenia badań zakwalifikowano młode kobiety w wieku 20–35 lat. Część z nich była studentkami, a część pracowała zawodowo. Po uzyskaniu zgody na badanie w rozmowie wstępnej osobie badanej przedstawiono cel i sposób przeprowadzenia badań. Osoby badane uzyskały również wszelkie potrzebne wyjaśnienia dotyczące dyskrecji, dobrowolności i anonimowości badań.
2. Etap badań właściwych. Badania odbyły się w marcu i kwietniu 2003 roku w Poznaniu. Wykorzystano skonstruowane przez autorkę narzędzia: kwestionariusz do badania normy seksualnej (NS), kwestionariusz do badania zachowań seksualnych (ZS). Wszystkie osoby badane poinformowano jeszcze raz o celu przeprowadzanych badań, o ich anonimowości i dobrowolności. Kwestionariusze rozdawano osobom badanym w papierowych kopertach, które badany zaklejał (po wcześniejszym wypełnieniu kwestionariusza). Na początku każdego z kwestionariuszy umieszczano instrukcję. Osoby badane wypełniały kwestionariusze samodzielnie i w umówionym (dogodnym dla nich) terminie oddawały je prowadzącemu badanie.
3. Etap opracowania wyników. Etap ten polegał na statystycznym opracowaniu wyników w programie SPSS oraz ich interpretacji.

Wyniki i dyskusja

W tej części publikacji autorka odniesie się kolejno do wyróżnionych zmiennych, które w sposób istotny statystycznie łączyły się z zakresem normy seksualnej prezentowanym w opiniach młodych kobiet.

W wyniku przeprowadzonych obliczeń uzyskano współczynnik korelacji pomiędzy zachowaniami seksualnymi a opiniami dotyczącymi normy seksualnej

wynoszący 0,525. Jest to wartość istotna statystycznie na poziomie 0,01. Zachowania seksualne podejmowane przez młode kobiety łączą się z opiniami dotyczącymi zakresu normy seksualnej. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że im więcej młode kobiety podejmują zachowań seksualnych, tym bardziej ich opinie wskazują na szeroki zakres normy seksualnej.

Uzyskane odpowiedzi dotyczące faktu rozpoczęcia współżycia seksualnego i wieku rozpoczęcia współżycia seksualnego badanych zostały podzielone na kategorie:

1. brak stosunku seksualnego,
2. pierwszy stosunek seksualny przed 18 rokiem życia,
3. pierwszy stosunek seksualny po 18 roku życia.

W wyniku przeprowadzonych obliczeń uzyskano wartości, które przedstawiono w tabelach 1 i 2.

Uzyskane wyniki wykazały, że fakt rozpoczęcia współżycia seksualnego oraz wiek rozpoczęcia współżycia seksualnego łączą się z opiniami młodych kobiet dotyczącymi zakresu normy seksualnej. Wyróżnione przez autorkę grupy różnią się w sposób istotny statystycznie. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że w im młodszy wiek kobiety rozpoczęły życie seksualne, tym bardziej ich opinie wskazują na szeroki zakres normy seksualnej. Osoby badane, które nie przeżyły jeszcze pierwszego stosunku seksualnego, charakteryzują się opiniami wskazującymi na najwęższy zakres normy seksualnej.

W wyniku przeprowadzonych obliczeń dotyczących korelacji pomiędzy liczbą obecnych partnerów seksualnych oraz liczbą partnerów seksualnych, z którymi do tej pory doszło do współżycia seksualnego, a zakresem normy seksualnej prezentowanym

Tabela 1. Fakt i wiek rozpoczęcia współżycia seksualnego a norma seksualna

	Fakt i wiek rozpoczęcia współżycia seksualnego		Średnia ranga
Zakres normy seksualnej	Brak stosunku	9	16,89
	Pierwszy stosunek seksualny przed 18. rokiem życia	17	44,21
	Pierwszy stosunek seksualny po 18. roku życia	34	27,25
	Ogółem	60	

Tabela 2. Statystyki testu (a, b)

	Zakres normy seksualnej
χ^2	17,279
df	2
Istotność asymptotyczna	0,000
a) Test Kruskala-Wallisa	
b) Zmienna grupująca: wiek pierwszego stosunku seksualnego	

w opiniach młodych kobiet uzyskano wyniki, które przedstawiono w tabeli 3.

Korelacje nieparametryczne

Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że zarówno liczba obecnych partnerów seksualnych młodych kobiet, jak i liczba partnerów seksualnych młodych kobiet, z którymi do tej pory doszło do stosunku płciowego, do-

Tabela 3. Liczba partnerów seksualnych a norma seksualna

Korelacje			Liczba partnerów seksualnych, z którymi doszło do stosunku płciowego	Liczba obecnych partnerów seksualnych	Zakres normy seksualnej
	Liczba partnerów seksualnych, z którymi doszło do stosunku płciowego	Współczynnik korelacji	1,000	0,463 (*)	0,420 (*)
Tau Kendalla	Liczba obecnych partnerów seksualnych	Współczynnik korelacji	0,463 (*)	1,000	0,245 (*)
	Zakres normy seksualnej	Współczynnik korelacji	0,420 (*)	0,245 (*)	1,000

*Korelacja jest istotna na poziomie 0,01 (jednostronnie); n = 60

datnio koreluje z ich opiniami dotyczącymi szerokiego zakresu normy seksualnej. Liczba partnerów seksualnych, z którymi doszło do tej pory do stosunku seksualnego, koreluje z liczbą opinii wskazujących na szeroki zakres normy seksualnej na poziomie istotności 0,01, natomiast liczba obecnych partnerów seksualnych koreluje z liczbą opinii wskazujących na szeroki zakres normy seksualnej na poziomie istotności 0,05.

Odpowiedzi dotyczące stosunku do religii pogrupowano w następujące kategorie:

- wierząca i regularnie praktykująca,
- wierząca i nieregularnie praktykująca,
- wierząca i niepraktykująca,
- poszukująca religijnie,
- niewierząca.

Z przeprowadzonych obliczeń uzyskano wyniki, które przedstawiono w tabelach 4 i 5.

Z przeprowadzonych obliczeń wynika więc, że osoby badane różnią się opiniami dotyczącymi zakresu normy seksualnej zależnie od religijności. Najszerszy zakres normy seksualnej jest wyrażany w opiniach osób wierzących i niepraktykujących oraz niewierzących, najwęższy w opiniach osób wierzących i regularnie praktykujących. Różnice pomiędzy grupami są istotne statystycznie.

Odpowiedzi dotyczące deklarowanych uczuć do pierwszego partnera seksualnego pogrupowano w następujące kategorie:

- uczucia negatywne,
- obojętność,
- lubiłam go,
- miłość,
- nie dotyczy.

Z przeprowadzonych obliczeń uzyskano wyniki, które przedstawiono w tabelach 6 i 7.

Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że osoby badane różnią się opiniami dotyczącymi zakresu normy seksualnej w zależności od deklarowania, jakimi uczuciami darzyły pierwszego partnera seksualnego. Opinie świadczące o najszerszym zakresie normy seksualnej wyrażają osoby, którym pierwszy partner seksualny był obojętny. Na drugim miejscu znajdują się osoby, które kochały pierwszego partnera seksualnego. Najwęższy zakres normy seksualnej wyrażają opinie osób, które pierwszego partnera lubiły lub które nie podjęły jeszcze współżycia (zaznaczyły odpowiedź „nie dotyczy”). Różnice między grupami są istotne statystycznie.

Wnioski

Wyniki przeprowadzonych badań pozwoliły na wyróżnienie następujących zmiennych łączących się z zakresem normy seksualnej prezentowanym w opiniach kobiet w wieku 20–35 lat:

Tabela 4. Stosunek do religii a norma seksualna

Rangi	Stosunek do religii	n	Średnia ranga
Zakres normy seksualnej	Wierząca i regularnie praktykująca	24	18,79
	Wierząca i nieregularnie praktykująca	16	34,00
	Wierząca i niepraktykująca	10	43,55
	Poszukująca religijnie	5	35,50
	Niewierząca	4	40,50
	Ogółem	59	

Tabela 5. Statystyki testu (a, b)

	Zakres normy seksualnej
χ^2	19,512
df	4
Istotność asymptotyczna	0,01
a) Test Kruskala-Wallisa	
b) Zmienna grupująca: stosunek do religii	

Tabela 6. Uczucia do pierwszego partnera seksualnego a norma seksualna

Rangi	Uczucia do pierwszego partnera seksualnego	n	Średnia ranga
Zakres normy seksualnej	Uczucia negatywne	1	32,00
	Obojętność	7	46,57
	Lubiłam go	11	28,45
	Miłość	32	30,11
	Nie dotyczy	8	16,94
	Ogółem	59	

Tabela 7. Statystyki testu (a, b)

	Zakres normy seksualnej
χ^2	11,359
df	4
Istotność asymptotyczna	0,023
a) Test Kruskala-Wallisa	
b) Zmienna grupująca: uczucia do pierwszego partnera seksualnego	

- Zachowania seksualne — im więcej zachowań seksualnych podejmują młode kobiety, tym bardziej ich opinie wskazują na szeroki zakres normy seksualnej.
- Fakt rozpoczęcia współżycia seksualnego — osoby badane, które nie przeżyły jeszcze pierwszego stosunku seksualnego, charakteryzują się opiniami wskazującymi na najwęższy zakres normy seksualnej.
- Wiek rozpoczęcia współżycia seksualnego — w im młodszym wieku kobiety rozpoczęły życie seksualne, tym bardziej ich opinie wskazują na szeroki zakres normy seksualnej.
- Liczba obecnych partnerów seksualnych — dodatnio koreluje z opiniami młodych kobiet dotyczącymi szerokiego zakresu normy seksualnej.
- Liczba partnerów seksualnych, z którymi do tej pory doszło do stosunku płciowego, dodatnio koreluje z opiniami młodych kobiet dotyczącymi szerokiego zakresu normy seksualnej.
- Religijność — najszerszy zakres normy seksualnej jest wyrażany w opiniach osób wierzących i niepraktykujących oraz niewierzących, najwęższy w opiniach osób wierzących i regularnie praktykujących.
- Deklarowane uczucia do pierwszego partnera seksualnego — opinie świadczące o najszerszym zakresie normy seksualnej wyrażają osoby, którym pierwszy partner seksualny był obojętny. Na drugim miejscu znajdują się osoby, które kochały pierwszego partnera seksualnego. Najwęższy zakres normy seksualnej wyrażają opinie osób, które lubiły pierwszego partnera lub które nie pod-

jęły jeszcze współżycia (zaznaczyły odpowiedź „nie dotyczy”).

Badania zostały przeprowadzone w ramach pracy magisterskiej pt. „Zakres normy seksualnej w opinii młodych kobiet” pod kierunkiem prof. dr. hab. Lechosława Gapika — kierownika Zakładu Promocji Zdrowia i Psychoterapii na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Piśmiennictwo

1. Gapik L. Psychospołeczne aspekty zachowania seksualnego. W: Imieliński K. red. *Seksuologia społeczna*. PWN, Warszawa 1984; 270–312.
2. Gapik L. Wychowawcze wyznaczniki funkcjonowania seksualnego. Departament Wychowania MON, Warszawa 1990.
3. Gapik L. Psychospołeczne uwarunkowania zachowań seksualnych. W: Rzepka J. red. *Zagadnienia prorodzinnej edukacji seksualnej i profilaktyki HIV/AIDS*. Studio Wydawnicze Agat, Katowice 1998; 321–341.
4. Gapik L. Funkcjonalna norma seksualna. Wystąpienie na konferencji naukowej Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego. Kazimierz Dolny 2003.
5. Gapik L. *Seksuologia — zagadnienia wybrane*. W: Bręborowicz G. red. *Ginekologia*. Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 2005 (w druku).
6. Giese H. red. *Seksuologia*. Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1976.
7. Godlewski J. Przyczynek do rozważań na temat normy seksualnej. *Psychiatria Polska* 1977; 5: 567.
8. Godlewski J. Etologiczne aspekty seksuologii. Część 2. W: Imieliński K. red. *Seksuologia Biologiczna*. PWN, Warszawa 1985; 418–458.
9. Imieliński K. red. *Seksuologia*. Zarys encyklopedyczny. PWN, Warszawa 1985.
10. Imieliński K. Zarys seksuologii i seksiatrii. Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1986.
11. Imieliński K. Kulturowo-medyczne aspekty seksuologii. W: Imieliński K. red. *Seksuologia społeczna*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1977: 11–71.
12. Lew-Starowicz Z. Psychologiczne aspekty zaburzeń seksualnych. W: Strelau J. red. *Psychologia*. Podręcznik akademicki (t. 3). GWP, Gdańsk 2000; 729–750.